

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ เป็น การศึกษาและเปรียบเทียบการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์จำแนก ตามสถานภาพส่วนตัว อันได้แก่เพศ และอันค้ำบการเลือกสอบเข้า และสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว อันได้แก่รายได้ของครอบครัว การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดาและอาชีพของมารดา เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการวางแผนทางการ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาและ แนะนำแนวทางอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการ ประกอบอาชีพอิสระ เพื่อแสดงให้เห็นถึงโอกาสของความเป็นไปได้เกี่ยวกับนโยบายในการ จัดการเรียนการสอนที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในการสร้างงานและประกอบอาชีพอิสระได้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ที่เลือก สาขาวิชาเอกแล้วและลงทะเบียนเรียนในภาคปลาย ปีการศึกษา 2531 ในจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลและมหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 231 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา ที่มารศรี ประสพศิริและผู้วิจัยร่วมกันสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวและความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มี ต่อการประกอบอาชีพอิสระ เป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา แบ่งออก เป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การเลือกเข้าศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ของนิสิตนักศึกษา เป็นแบบ เลือกตอบ จำนวน 3 ข้อ

2.2 เป้าหมายทางอาชีพ ความต้องการทางการศึกษาและอาชีพของนิสิตนักศึกษาภายหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นแบบเลือกตอบและเติมค่าจำนวน 15 ข้อ

2.3 การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยส่งแบบสอบถามการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ทางไปรษณีย์ โดยแนบจดหมายชี้แจงจุดมุ่งหมายและความสำคัญในการตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส ที เอส เอส เอ็กซ์ (SPSS^X) คำนวณหาค่าความถี่และอัตราส่วนร้อยละ หลังจากนั้นวิเคราะห์ความแตกต่างของเป้าหมายทางอาชีพ อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบในอันดับที่ 1 และการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษาจำแนกตามสถานภาพส่วนตัวและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนิสิตนักศึกษา
- ตอนที่ 2 การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา
- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ
- ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนิสิตนักศึกษา

นิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 เป็นหญิงมากกว่าชายเล็กน้อย ส่วนใหญ่มีอายุ 22 ปี สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมเกียรติ ขอบผล (2529 : 131) ที่พบว่าบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์และศึกษาศาสตร์ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่อายุเฉลี่ย 22 ปี

นิสิตศึกษามาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางค่อนข้างสูง โดยพบว่านิสิตนักศึกษาเพียงร้อยละ 6.63 ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 39.23 มาจากครอบครัวที่มีรายได้ระหว่าง 5,000 - 9,999 บาทต่อเดือน นอกนั้นเป็นนิสิตนักศึกษาที่

มาจากครอบครัวที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป บิดามารดามีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มากที่สุด บิดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในหมวดอาชีพการค้า และประกอบธุรกิจส่วนตัว มากที่สุด มารดาส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน มีนิสิตนักศึกษาเพียงส่วนน้อยที่บิดามารดาประกอบอาชีพในหมวดอาชีพการบริการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของประสาร มาลากุล ณ อยุธยาและคณะ (2530 : 24) ที่พบว่านิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีธรรมดาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผู้ปกครองประกอบอาชีพในภาคธุรกิจหรือการค้า มากที่สุด

ตอนที่ 2 การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา

1. การเลือกเข้าศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์

นิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 84.23 เข้าศึกษาโดยระบบการสอบคัดเลือกรวมโดยทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาที่เลือกคณะวิทยาศาสตร์ในอันดับที่ 4 มากที่สุด (ร้อยละ 35.29) รองลงมาได้แก่อันดับที่ 5 , 3 และ 6 ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 21.27 , ร้อยละ 18.95 และร้อยละ 16.99 ตามลำดับ) มีเพียงส่วนน้อยที่เลือกในอันดับที่ 1 และ 2 (ร้อยละ 3.28 และร้อยละ 3.92 ตามลำดับ) ร้อยละ 11.60 เข้าศึกษาโดยระบบโครงการต่าง ๆ และร้อยละ 3.87 เข้าศึกษาโดยระบบโควตา

เมื่อจัดแบ่งนิสิตนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มคือนิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าในอันดับต้นและนิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าในอันดับท้าย พบว่านิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าในอันดับต้น ซึ่งได้แก่นิสิตนักศึกษาที่เข้าศึกษาโดยระบบโควตา ระบบโครงการต่าง ๆ และระบบการสอบคัดเลือกโดยทบวงฯ ที่เลือกสอบในอันดับที่ 1 - 3 ให้เหตุผลการเลือกศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ที่คล้ายกัน โดยให้เหตุผลว่าตั้งใจและปรารถนาที่จะศึกษาในคณะนี้มากที่สุด รองลงมาได้แก่เพื่อป้องกันพลาดโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยและจากการแนะนำของอาจารย์หรือรุ่นพี่ ตามลำดับ

ส่วนนิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าในอันดับท้ายซึ่งได้แก่นิสิตนักศึกษาที่เข้าศึกษาโดยระบบการสอบคัดเลือกรวมโดยทบวงฯ ที่เลือกสอบในอันดับที่ 4 - 6 ให้เหตุผลว่าเพื่อป้องกันพลาดโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย มากที่สุด รองลงมาได้แก่ตั้งใจและปรารถนาที่จะศึกษาในคณะนี้ จากการแนะนำของอาจารย์หรือรุ่นพี่และเป็นสาขาอาชีพที่จบออกมาแล้วหางานทำได้ง่าย ตามลำดับ

2. เป้าหมายทางอาชีพ ความต้องการทางค่านอาชีพและการศึกษาของนิสิต นักศึกษาภายหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

นิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 181 คน ส่วนใหญ่มีเป้าหมายทางอาชีพที่ชัดเจน โดยร้อยละ 74.59 มีเป้าหมายที่จะประกอบอาชีพทันที หลังจากสำเร็จการศึกษา ร้อยละ 23.20 มีเป้าหมายที่จะศึกษาต่อ มีนิสิตนักศึกษาเพียง ร้อยละ 2.21 ที่ยังไม่มีเป้าหมายทางอาชีพที่แน่นอน

นิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษาซึ่งมีจำนวน 135 คน ร้อยละ 85.19 มีเป้าหมายว่าจะทำงานก่อนแล้วจึงหางานศึกษาต่อภายหลัง และร้อยละ 14.81 มีเป้าหมายว่าจะทำงานโดยไม่คิดที่จะศึกษาต่อ สำหรับความต้องการทาง ค่านอาชีพของนิสิตนักศึกษากลุ่มนี้ มีดังนี้

2.1 อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบและเหตุผลในการเลือก

อาชีพและเหตุผลในการเลือกอาชีพของนิสิตนักศึกษาทั้ง 3 อันดับความ ต้องการมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบในอันดับที่ 1, 2 และ 3 ส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถทางค่านวิทยาศาสตร์ในสายสาขาวิชาที่ เรียนมาและเป็นอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการ มากที่สุด รองลงมาได้แก่อาชีพใน หมวดอาชีพการค้า และหมวดอาชีพการบริหารและการจัดการ ตามลำดับ โดยนิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเป็นอาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา เป็นอาชีพที่รายได้ดี มีค่าตอบแทน สูง เป็นอาชีพที่ทำหายความสามารถ เป็นอาชีพที่หางานทำได้ง่ายเพราะเป็นที่ต้องการของ ตลาดแรงงาน เป็นอาชีพที่ได้ทำงานตรงกับความสามารถและเป็นอาชีพที่ลักษณะงานตรงกับที่ ต้องการทำ ตามลำดับ

2.2 หน่วยงานที่ต้องการประกอบและเหตุผลในการเลือก

ในการประกอบอาชีพนิสิตนักศึกษาต้องการทำงานในบริษัทเอกชน มาก ที่สุด (ร้อยละ 59.26) รองลงมาได้แก่หน่วยงานภาครัฐวิสาหกิจ ประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือ อาชีพอิสระ และหน่วยงานภาครัฐบาล ตามลำดับ (ร้อยละ 18.52 , ร้อยละ 11.85 และ

ร้อยละ 9.63 ตามลำดับ) มีเพียงร้อยละ 0.74 ที่ต้องการทำงานในองค์กรระหว่างประเทศ

เหตุผลที่นิสิตนักศึกษาต้องการทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ นั้นพบว่า นิสิตนักศึกษาที่ต้องการทำงานในบริษัทเอกชนให้เหตุผลว่ารายได้ดีหรือเงินเดือนสูง มากที่สุด รองลงมาได้แก่มีโอกาสก้าวหน้าทั้งการศึกษาต่อหรือไปทำงานต่างประเทศหรือมีโอกาสได้เลื่อนชั้นหรือตำแหน่ง สวัสดิการดี มีความมั่นคงและเป็นหลักประกันชีวิตมากกว่าหน่วยงานอื่น ตามลำดับ มีเพียงส่วนน้อยที่ให้เหตุผลว่าอิสระเป็นตัวของตัวเอง

เหตุผลที่นิสิตนักศึกษาต้องการทำงานในหน่วยงานภาครัฐวิสาหกิจให้เหตุผลว่าสวัสดิการดี มากที่สุด รองลงมาได้แก่มีความมั่นคงและเป็นหลักประกันชีวิตมากกว่าหน่วยงานอื่น มีโอกาสก้าวหน้าทั้งการศึกษาต่อหรือไปทำงานต่างประเทศหรือมีโอกาสได้เลื่อนชั้นหรือตำแหน่ง รายได้ดีหรือเงินเดือนสูงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มีเพียงส่วนน้อยให้เหตุผลว่าอิสระเป็นตัวของตัวเอง

นิสิตนักศึกษาที่ต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัวหรืออาชีพอิสระให้เหตุผลว่าอิสระเป็นตัวของตัวเอง มากที่สุด รองลงมาได้แก่มีรายได้ดีหรือเงินเดือนสูง มีเพียงส่วนน้อยที่ให้เหตุผลว่าสวัสดิการดี มีความมั่นคงและเป็นหลักประกันชีวิตมากกว่าหน่วยงานอื่น และมีโอกาสก้าวหน้าทั้งการศึกษาต่อหรือไปทำงานต่างประเทศหรือมีโอกาสได้เลื่อนชั้นหรือตำแหน่ง

ส่วนนิสิตนักศึกษาที่ต้องการทำงานในหน่วยงานภาครัฐบาลให้เหตุผลว่ามีความมั่นคงและเป็นหลักประกันชีวิตมากกว่าหน่วยงานอื่น มากที่สุด รองลงมาได้แก่มีโอกาสก้าวหน้าทั้งการศึกษาต่อหรือไปทำงานต่างประเทศหรือมีโอกาสได้เลื่อนชั้นหรือตำแหน่ง และสวัสดิการดี ตามลำดับ

นอกจากนี้พบว่าถ้านิสิตนักศึกษาไม่สามารถเข้าทำงานในหน่วยงานที่ต้องการ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.67) จะหางานทำในหน่วยงานอื่นก่อนแล้วจึงหางานเข้าทำงานในหน่วยงานที่ต้องการภายหลัง เมื่อมีโอกาส มีเพียงร้อยละ 3.70 ที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาโท

2.3 สถานที่ที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบอาชีพ

นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.11) ต้องการประกอบอาชีพในกรุงเทพมหานคร รองลงมาได้แก่สถานที่ในภาคใต้ และต่างจังหวัด ตามลำดับ (ร้อยละ 36.74 และร้อยละ 8.15 ตามลำดับ) มีเพียงส่วนน้อยที่ต้องการทำงานในต่างประเทศ

2.4 การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษา

นิสิตนักศึกษาที่ต้องการประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วมีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการได้ลงทะเบียนเรียนในวิชาเอกหรือวิชาเฉพาะที่ส่งเสริมและเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพที่คาดหวังไว้อยู่ในระดับสูงซึ่งเป็นการเตรียมตัวในด้านการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ความสามารถที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่วนการเตรียมตัวในด้านการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ความสามารถพิเศษนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและด้านการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในการหางานทำนั้น นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีการเตรียมตัวอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนนิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะศึกษาต่อหลังจากสำเร็จการศึกษานั้น ซึ่งมีจำนวน 42 คนล้วนแต่ต้องการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป โดยนิสิตนักศึกษาร้อยละ 83.33 ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางศึกษาศาสตร์ในสายสาขาวิชาที่เรียนมาส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาเคมี สาขาวิชาเคมีวิศวกรรม สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาจุลชีววิทยา สาขาวิชาฟิสิกส์ สาขาวิชาพันธุศาสตร์ ตามลำดับ และนิสิตนักศึกษาร้อยละ 16.67 ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาอื่นที่ไม่ใช่ทางศึกษาศาสตร์ในสายสาขาวิชาที่เรียนมา พบว่าเป็นนิสิตนักศึกษาที่กระจายอยู่ในสาขาวิชาต่าง ๆ ดังนี้ สาขาวิชาเทคโนโลยีทางอาหารและเทคโนโลยีทางชีวภาพ สาขาวิชาเคมี สาขาวิชาเคมีวิศวกรรม สาขาวิชาจุลชีววิทยา สาขาวิชาฟิสิกส์และสาขาวิชาสัตววิทยาส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางศึกษาศาสตร์ มีนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาสัตววิทยาเพียง 1 คนที่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาแพทยศาสตร์

เหตุผลที่นิสิตนักศึกษาต้องการศึกษาต่อไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาใดนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเป็นสาขาอาชีพที่ตนสนใจ รองลงมาได้แก่ต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษา เพื่อที่จบออกมาแล้วทำงานได้เงินเดือนสูงขึ้น เป็นสาขาอาชีพที่จบออกมาแล้วหางานทำได้ง่ายตามลำดับ

แต่เมื่อแยกพิจารณาตามสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางศึกษาศาสตร์ในสายสาขาวิชาที่เรียนมาให้เหตุผลว่าเป็นสาขาอาชีพที่ตนสนใจ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาเพื่อที่จบออกมาแล้วหางานได้เงินเดือนสูงขึ้น เป็นสาขาอาชีพที่จบออกมาแล้วหางานทำได้ง่าย ตามลำดับ ส่วนนิสิตนักศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาอื่นที่ไม่ใช่ทางศึกษาศาสตร์ในสายสาขาวิชาที่เรียนมาให้เหตุผลว่าเป็นสาขาอาชีพที่ตนสนใจ มากที่สุด รองลงมาได้แก่เป็นสาขาอาชีพที่จบออกมาแล้วหางานทำได้ง่าย จากการแนะนำของบิดามารดาหรือญาติพี่น้องในสัดส่วนที่เท่ากัน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

นิสิตนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.21) มีความคิดที่สามารถนำความรู้ ความสามารถที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยไปประกอบอาชีพอิสระได้ แต่มีเงื่อนไขว่าต้องมีเงินทุนสูง อาชีพที่นิสิตนักศึกษาคิดว่าสามารถประกอบอาชีพอิสระได้นั้นเป็นอาชีพในหมวดอาชีพการคา มากที่สุด รองลงมาได้แก่อาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการและหมวดอาชีพการบริการ ตามลำดับ

ส่วนนิสิตนักศึกษาร้อยละ 17.68 ที่มีความคิดที่ไม่สามารถนำความรู้ ความสามารถที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยไปประกอบอาชีพอิสระได้ให้เหตุผลว่าขาดเงินทุนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ความรู้ไม่เพียงพอที่จะประกอบอาชีพอิสระ ลักษณะเนื้อหาวิชาไม่เอื้ออำนวยต่อการนำไปประกอบอาชีพอิสระ ขาดประสบการณ์ หลักสูตรการเรียนการสอนมุ่งผลิตคนเข้าสู่หน่วยงานต่าง ๆ ตามลำดับ มีเพียงส่วนน้อยที่ให้เหตุผลว่าไม่มีแนวคิด

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามสถานภาพ ส่วนตัว อันได้แก่เพศ อันดับการเลือกสอบเข้าและสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม ของครอบครัว อันได้แก่รายได้ของครอบครัว การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของ บิดาและอาชีพของมารดา

1. เป้าหมายทางอาชีพของนิสิตนักศึกษาภายหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่านิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ที่มีสถานภาพส่วนตัวและสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวต่างกันมีเป้าหมายทางอาชีพไม่แตกต่างกัน

2. อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบในอันดับที่ 1 และการเตรียมตัวเพื่อ ประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา พบว่า

2.1 นิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพส่วนตัวและสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม ต่างกัน ต้องการประกอบอาชีพที่ไม่แตกต่างกัน

2.2 นิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพส่วนตัว อันได้แก่เพศ และอันดับการเลือกสอบ เข้าต่างกัน มีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพในค่านการศึกษาหาความรู้ ความสามารถพิเศษ นอกเหนือจากการที่กำหนดไว้ในหลักสูตรที่เกี่ยวกับการทำงานหรือฝึกงานเพื่อหาประสบการณ์ การทำงานในอาชีพที่คาดหวังไว้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์
 ชั้นปีที่ 4 มีประเด็นที่น่าสนใจแบ่งออกเป็น 2 ตอน ซึ่งได้นำมาอภิปรายผล ตามลำดับดังนี้
ตอนที่ 1 การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา

1. การเลือกเข้าศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ที่สำรวจได้ในการวิจัย
 ครั้งนี้ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84.53) เข้าศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์โดยระบบการสอบคัดเลือก
 รวมโดยทบวงมหาวิทยาลัย และเป็นนิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบในอันดับที่ 4 มากที่สุด รองลงมา
 ได้แก่อันดับที่ 5, 3 และ 6 ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 10) สอดคล้องกับสถิติการ
 สอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2525 ที่พบว่าผู้สอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้
 ในคณะวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 58.80 เลือกคณะวิทยาศาสตร์เป็นอันดับที่ 4 และร้อยละ 4.20
 เลือกเป็นอันดับที่ 1 (สิปปนนท์ เกตุทัตอ้างถึงโดยมะทุม 2527 : 38) และผลการวิจัยของ
 วรณา ปุระนโชติและนวลจันทร์ มาลากรอง (2527 : 59) ที่ศึกษาภูมิหลังการสอบคัดเลือก
 เข้ามหาวิทยาลัยของนิสิตนักศึกษาและความต้องการที่จะสอบคัดเลือกใหม่ในปีต่อไป ที่พบว่านิสิต
 นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์เลือกสอบเข้าในอันดับที่ 4 มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้ที่สอบคัดเลือก
 ได้ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ยังคงเป็นผู้ที่เลือกสอบเข้าในอันดับที่ 4 - 6 มากกว่าอันดับที่ 1 - 3
 ส่วนนิสิตนักศึกษาที่เข้าศึกษาโดยระบบโครงการต่าง ๆ และระบบโควตามีร้อยละ 11.60 และ
 ร้อยละ 3.87 ตามลำดับ

เมื่อจัดแบ่งนิสิตนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มคือนิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าใน
 อันดับต้นและนิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าในอันดับท้าย พบว่านิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าใน
 อันดับต้น ซึ่งได้แก่นิสิตนักศึกษาที่เข้าศึกษาโดยระบบโควตา ระบบโครงการต่าง ๆ และระบบ
 การสอบคัดเลือกรวมโดยทบวงมหาวิทยาลัยที่เลือกสอบในอันดับที่ 1 - 3 ให้เหตุผลการเลือก
 เข้าศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ว่าตั้งใจและปรารถนาที่จะศึกษาในคณะนี้ มากที่สุด ในขณะที่
 นิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าในอันดับท้าย ซึ่งได้แก่นิสิตนักศึกษาที่เข้าศึกษาโดยระบบการสอบ
 คัดเลือกรวมโดยทบวงมหาวิทยาลัยที่เลือกสอบในอันดับที่ 4 - 6 ให้เหตุผลว่าเพื่อป้องกัน
 พลาดโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย มากที่สุด (ตารางที่ 11)

การที่นิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าในอันคัมท่ายให้เหตุผลในการเลือกศึกษาว่าป้องกันพลาดโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมากกว่าเลือกเพราะตั้งใจและปรารถนาที่จะศึกษา อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยจำกัดรับของรัฐซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่ผู้ปรารถนาเข้าศึกษามีเป็นจำนวนมากเกินกว่าที่ทางสถาบันอุดมศึกษาจะรับไว้ได้ในแต่ละปี ดังจะเห็นได้จากสรุปผลการวิจัยเรื่องระบบอุดมศึกษาที่พบว่าจำนวนผู้มีสิทธิ์สอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐในช่วงปี พ.ศ. 2511 - 2518 มีมาก เกินกว่าอัตราการรับเข้าศึกษาถึงเท่าตัวและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522 : 122 - 145) จากความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นค่านิยมดั้งเดิมของคนไทยที่สืบทอดกันมา (สินชวา ความศิษฐ์ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, ภาควิชาอุดมศึกษา ม.ป.ป.: 109) ประกอบกับวิธีการรับสมัครบุคคลเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยระบบการสอบคัดเลือกรวมนี้นิสิตนักศึกษามีโอกาสเลือกคณะวิชาหรือสถาบันการศึกษาได้ถึง 6 อันคัม ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้ผู้สมัครพยายามใส่คณะวิชาหรือสถาบันการศึกษาที่ตนคิดว่าจะทำให้สอบคัดเลือกได้มากกว่าจะคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด ความสนใจหรือความมุ่งหมายในอาชีพโดยเลือกใส่ไว้ในอันคัมท่าย ๆ

แต่เมื่อพิจารณาเหตุผลการศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมพบว่านิสิตนักศึกษาให้เหตุผลว่าตั้งใจและปรารถนาที่จะศึกษาในคณะนี้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ป้องกันพลาดโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย จากการแนะนำของอาจารย์หรือรุ่นพี่ตามลำดับ มีเพียงส่วนน้อยที่ให้เหตุผลว่าเลือกตามคำแนะนำของบิดามารดาหรือญาติพี่น้องและเป็นสาขาอาชีพที่จบออกมาแล้วหางานทำได้ง่าย แสดงให้เห็นว่าในการเลือกศึกษาต่อซึ่งเปรียบเสมือนการตัดสินใจเลือกอาชีพครั้งแรกของนิสิตนักศึกษา นิสิตนักศึกษาจะเลือกตามความสนใจเพื่อสนองความต้องการของตนเองมากกว่าการคำนึงถึงลู่ทางการประกอบอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับผลการวิจัยของจุมพล หนิมพานิช (2513) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานครที่มีแผนการศึกษาต่อไม่ว่าจะเป็นนักเรียนแผนกวิทย์หรือแผนกศิลป์ จะเลือกเรียนในสาขาวิชาหรืออาชีพที่ตนชอบมากที่สุด รองลงมาได้แก่ตรงกับความสามารถ และน่าสนใจ ตามลำดับ อาจอธิบายได้ว่าในขณะที่นิสิตนักศึกษาสอบเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น เป็นช่วงที่นิสิตนักศึกษากำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และอยู่ในช่วงอายุ 16 - 18 ปี ซึ่งบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุดังกล่าวจะ

พิจารณาเลือกอาชีพตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยมและโอกาส
ในการเลือกอาชีพ สภาพความเป็นจริงอื่น ๆ นำมาพิจารณาอย่างมาก (Ginzberg ;
Super , cited by Tolbert 1974 : 31 - 37 ; 83 - 84)

แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่ามีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการ
ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนิสิตนักศึกษาโดยพบว่าเป็นอาจารย์หรือรุ่นพี่มากกว่ามีคณาจารย์ อาจ
เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีคณาจารย์มีการศึกษาต่ำกว่า
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ตารางที่ 5 และตารางที่ 6) จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้
พบว่านิสิตนักศึกษาจะปรึกษาหารือการเลือกสาขาวิชาหรืออาชีพเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
กับอาจารย์หรือรุ่นพี่ซึ่งเป็นผู้ที่เพิ่งมีประสบการณ์โดยตรงทางด้านการศึกษา มากกว่าจะปรึกษ
ากับคณาจารย์ซึ่งเป็นบุคคลรุ่นเก่าและขาดความรู้ในสาขาวิชาหรืออาชีพใหม่ ๆ

2. เป้าหมายทางอาชีพ ความต้องการทางด้านอาชีพและการศึกษาของนิสิตนักศึกษา
ภายหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

2.1 เป้าหมายทางอาชีพของนิสิตนักศึกษา

นิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ที่สำรวจได้ในการวิจัยจำนวน
181 คนส่วนใหญ่มีเป้าหมายทางอาชีพที่ชัดเจนว่าจะประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อหลังจากสำเร็จ
การศึกษา มีเพียงร้อยละ 2.21 ที่ยังไม่มีเป้าหมายแน่นอน ซึ่งเป็นไปตามพัฒนาการทางค่าน
อาชีพของบุคคลในทฤษฎีพัฒนาการทางค่านอาชีพของกินซ์เบิร์ก (Ginzberg , cited by
Tolbert 1973 : 84) ที่ว่าบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุ 18 - 22 ปีหรือสูงสุด 24 ปีซึ่งกลุ่ม
ตัวอย่างที่สำรวจได้ส่วนใหญ่มีอายุ 22 ปี อยู่ในระยะพิจารณาเลือกอาชีพตามสภาพความเป็นจริง
(Realistic Period) บุคคลจะคำนึงถึงการประกอบอาชีพในอนาคตและมีการวางแผนทาง
ในการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ โดยจะยอมรับเอาความเป็นจริงในสิ่งแวดล้อมเข้ามา
อิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ มีการรอมร่อมระหว่างความปรารถนาของตนเองกับสภาพความเป็น
จริง ระยะนี้แบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ระยะเวลาของการสำรวจ (Exploration) บุคคลจะมีการสำรวจโอกาสในการเลือกอาชีพต่าง ๆ เป็นครั้งสุดท้าย มีการตรวจสอบการเลือกอาชีพต่าง ๆ
2. ระยะเวลาของความคิดในการเลือกอาชีพ (Crystallization) อยู่ในช่วงอายุ 19 - 21 ปี บุคคลจะยอมรับคุณลักษณะของตนเอง มีการคำนึงถึงจุดประสงค์ของอาชีพที่จะเลือกต่อไป
3. ระยะเวลาของการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจง (Specification) เป็นขั้นวางแผนเกี่ยวกับขอบข่ายของการเลือกอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีการฝึกฝนหรือศึกษาเป็นพิเศษเพื่อหาความรู้ และประสบการณ์ ถ้าปรากฏว่าอาชีพที่เลือกแล้วไม่นำมาซึ่งความพอใจก็จะเข้ารับการฝึกฝนเฉพาะอาชีพที่ค้ำใจ คำนึงเป็นการหาความรู้ใหม่เฉพาะอาชีพต่อไป

เมื่อเปรียบเทียบเป้าหมายทางอาชีพของนิสิตนักศึกษาตามสถานภาพส่วนตัว อันได้แก่เพศ อันค้ำกับการเลือกสอบเข้าและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว อันได้แก่รายได้ของครอบครัว การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดาและอาชีพของมารดา พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพส่วนตัวและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวต่างกัน มีเป้าหมายทางอาชีพไม่แตกต่างกัน โดยนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ต่างมีเป้าหมายที่จะประกอบอาชีพทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษา อาจอธิบายได้ว่าจากค่านิยมที่มีต่อผู้เรียนในมหาวิทยาลัยว่าเป็นมัธยชน เป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีความรู้และเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้วก็ถือว่าเป็นบัณฑิต ซึ่งจะเป็นหนทางนำไปสู่ความก้าวหน้าในอาชีพและสถานภาพทางสังคม จึงทำให้คนส่วนใหญ่มุ่งไปแสวงหาปริญญาบัตรในมหาวิทยาลัย การเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยจึงกลายเป็นเป้าหมายสูงสุดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทุกคน (บุญธรรม จิตไชยสง ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, ภาควิชาอุดมศึกษา ม.ป.ป. : 281) เมื่อนิสิตนักศึกษามีโอกาสได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยจึงนับได้ว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว ประกอบกับในปัจจุบันภาวะการว่างงานของผู้ที่มีการศึกษาได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา จนกลายเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ (สินชวา ความศิษฐ์ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, ภาควิชาอุดมศึกษา ม.ป.ป. : 110) ซึ่งรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เร่งหาวิธีทางเพื่อป้องกันและแก้ไข จากสภาพปัญหาการว่างงานของบัณฑิตนี้เองที่ส่งผลทำให้นิสิตนักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของอาชีพ

และต้องการประกอบอาชีพโดยเร็วที่สุด จึงทำให้นิสิตนักศึกษาวางเป้าหมายทางอาชีพไม่แตกต่างกันโดยต่างต้องการประกอบอาชีพทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิรัช ชาญควัยวิทย์ (2514) ที่พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 เกริกวิทยาลัย ส่วนใหญ่ต้องการประกอบอาชีพภายหลังจากสำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยของพรพนา อรรถจรโรจน์ (2529) ที่พบว่านิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบจำกัดรับส่วนใหญ่ต้องการประกอบอาชีพทันทีภายหลังจากสำเร็จการศึกษา และผลการวิจัยของโรจนา สุขพันธ์ไพฑาราม (2529) ที่พบว่านิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ส่วนใหญ่มีความต้องการมากในการหางานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา

เป็นที่น่าสังเกตว่านิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษานั้นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.19) จะหางานทำก่อนแล้วจึงหาทางศึกษาต่อภายหลัง การที่นิสิตนักศึกษายังคงมีความต้องการทางการศึกษาแสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษามีความใฝ่รู้ ขวนขวายศึกษาหาความรู้อยู่เสมอซึ่งจากผลการวิจัยของพรพนา อรรถจรโรจน์ (2529 : 148) ที่สำรวจจนพบทัศนคติของนิสิตนักศึกษาตามการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบจำกัดรับ ปีการศึกษา 2528 พบว่าขณะที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยนิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมในหลายบทบาทแต่จะมีการรับรู้ในบทบาททางวิชาการ มากที่สุด กล่าวคือนิสิตนักศึกษามีสนใจการเรียนรู้ในวิชาที่เรียนอย่างจริงจัง ต้องการที่จะได้ผลการเรียนดี เกเรคเฉลี่ยสะสมสูงเพื่อความเป็นนักวิชาการและเพื่อการศึกษาต่อในระดับสูง รองลงมาได้แก่การรับรู้บทบาทในการฝึกฝนเพื่อการประกอบอาชีพ สาเหตุเพราะว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพยังต้องอาศัยเงินจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง จากรายงานการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2527 และ 2529 พบว่าผู้ที่สอบคัดเลือกได้เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพแล้วไม่ถึงร้อยละ 2 (ทรวงมหาวิทยาลัย 2530 : 14 , ม.ป.ป. : 15) ซึ่งการประกอบอาชีพนอกจากจะทำให้มีรายได้เป็นของตนเองแล้วยังสามารถช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัวได้อีกด้วย ดังนั้นเมื่อนิสิตนักศึกษาสำเร็จการศึกษาจึงเลือกที่จะประกอบอาชีพก่อนแล้วค่อยหาทางศึกษาต่อเพิ่มเติมภายหลัง

จากผลการวิจัยดังกล่าวขอมแสดงให้เห็นว่าในอนาคตความต้องการศึกษาต่อของบุคคลที่ทำงานแล้วจะเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับบัณฑิตศึกษาควรจัดในเวลาพิเศษเพื่อเอื้ออำนวยต่อบุคคลที่กำลังทำงานที่มีความต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

2.2 ความต้องการทางด้านอาชีพและการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา (จำนวน 135 คน)

2.2.1 อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบและเหตุผลในการเลือก

อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบทั้งในอันดับที่ 1, 2 และ 3 เป็นอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการ มากที่สุด (ตารางที่ 13) เป็นเพราะว่าในการเลือกอาชีพนิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญกับเหตุผลที่ว่าเป็นอาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา มากที่สุด (ตารางที่ 14) ซึ่งลักษณะงานอาชีพที่ต้อได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมในชั้นสูงระดับมหาวิทยาลัยหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่เป็นอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการ (กรมแรงงาน 2512 : 16)

เมื่อพิจารณาสภาพอาชีพของบัณฑิตวิทยาศาสตร์จากผลการวิจัยของทวีป ศิริวิศม์ (2517) ที่พบว่าบัณฑิตวิทยาศาสตร์รุ่นปี พ.ศ. 2478 - 2512 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์โดยเป็นครู อาจารย์ มากที่สุด รองลงมาเป็นนักวิเคราะห์วิจัยและอุตสาหกรรม และผลการวิจัยของไพเราะ ทิพย์ทัศน์ (2525 : 102, 109 - 111) ที่ศึกษาสภาพอาชีพของบัณฑิตวิทยาศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษาในช่วง พ.ศ. 2493 - 2520 พบว่าบัณฑิตรุ่น พ.ศ. 2493 - 2495 และรุ่น พ.ศ. 2503 - 2505 ส่วนใหญ่ทำงานเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์โดยทำหน้าที่เป็นผู้สอน ผู้วิจัยตามมหาวิทยาลัย กรม กองต่าง ๆ บัณฑิตรุ่น พ.ศ. 2513 - 2515 และรุ่น พ.ศ. 2520 - 2522 ประกอบอาชีพส่วนตัวมากขึ้น นอกจากนี้พบว่าอาชีพที่บัณฑิตรุ่น พ.ศ. 2520 - 2522 ประกอบนั้นร้อยละ 13.33 เป็นตัวแทนขายของ จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงลู่วางการประกอบอาชีพของบัณฑิตวิทยาศาสตร์ว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการและมีแนวโน้มประกอบอาชีพในหมวดอาชีพการค้ามากขึ้น ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้นี้พบว่าอาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบรองลงมาจากอาชีพในหมวดวิชาชีพ วิชาการเป็นอาชีพในหมวดอาชีพการค้า

อาชีพในหมวดอาชีพการค้าที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบนั้นประมาณครึ่งหนึ่งเป็นการประกอบธุรกิจส่วนตัว อีกครึ่งหนึ่งเป็นพนักงานขาย (salesman) เช่น ขายสารเคมี ขายยา ขายอุปกรณ์ เครื่องมือทางด้านวิทยาศาสตร์หรือคอมพิวเตอร์ พนักงานให้

ค่าปรึกษาและแนะนำในการใช้สินค้า ฯลฯ การที่อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบรองลงมาจากอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการเป็นอาชีพในหมวดอาชีพการค้า อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพิจารณาเลือกอาชีพนิสิตนศึกษานอกจากจะให้ความสำคัญกับเหตุผลที่ว่า เป็นอาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา นิสิตนักศึกษายังคำนึงถึงสภาพตลาดแรงงานอีกด้วย ปัจจุบันความต้องการแรงงานในหมวดอาชีพการค้าได้เพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากสถิติแรงงานของกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ในปี 2528 ความต้องการแรงงานในหมวดอาชีพการค้ามีประมาณร้อยละ 14.28 และคาดว่าในปี 2530 ความต้องการแรงงานในหมวดอาชีพการค้าจะมีมากถึงร้อยละ 20.65 ของแรงงานทั่วราชอาณาจักร (กรมแรงงาน 2529 : 74 , ม.ป.ป. : 72 - 73) จากความเปลี่ยนแปลงของสภาพตลาดแรงงานดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบรองมาจากอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการเป็นอาชีพในหมวดอาชีพการค้า

สำหรับอาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบรองมาจากอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการและหมวดอาชีพการค้าคืออาชีพในหมวดอาชีพการบริหารและการจัดการ ทั้งนี้เป็นเพราะความต้องการแรงงานในหมวดอาชีพนี้มีไม่มากนักเมื่อเทียบกับแรงงานในหมวดอาชีพอื่น ๆ ประกอบการพิจารณารับสมัครเข้าทำงานในตำแหน่งงานทางด้านการบริหารและการจัดการนี้จะพิจารณาเฉพาะบุคคลที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานในสาขาอาชีพนั้น ๆ อย่างน้อย 3 - 5 ปี มัธยมศึกษาที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาจึงมีโอกาสน้อยมากที่จะได้ทำงานในตำแหน่งงานทางด้านการบริหารและการจัดการจึงทำให้นิสิตนักศึกษาเลือกที่จะประกอบอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการและหมวดอาชีพการค้ามากกว่าอาชีพในหมวดอาชีพการบริหารและการจัดการ

เมื่อพิจารณาลักษณะงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบจากรายชื่ออาชีพที่นิสิตนักศึกษาระบุไว้ (รายชื่ออาชีพแสดงไว้ในภาคผนวก ง.) ตามลักษณะงานอาชีพในหนังสือมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย) ของกรมแรงงาน (2512) พบว่าอาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบเกือบทุกหมวดอาชีพเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถในสายสาขาวิชาที่เรียนมา ยกเว้นอาชีพในหมวดอาชีพการบริการและหมวดอาชีพเสมียนพนักงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของเบญจมา จิรภัทรพิมล (2517) ที่พบว่านิสิตชั้นปีที่ 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความคาดหวังว่าจะมีโอกาสได้ประกอบอาชีพในสายสาขาวิชาที่เรียนมา และผลการวิจัยของ

โรจนา สุขพันธ์ไพฑาราม (2529) ที่พบว่าอาชีพที่ปรารถนา กับสาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ ของนิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์กัน เนื้อหาและประสบการณ์ในหลักสูตรที่จัดสอนในมหาวิทยาลัยที่มุ่งผลิต กำลังคนให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาอาชีพจึง เป็นประโยชน์กับนิสิตนักศึกษาในค่านอาชีพ ที่จะประกอบในอนาคต

สำหรับเหตุผลในการเลือกอาชีพที่ต้องการประกอบทั้งในอันดับ ที่ 1 , 2 และ 3 พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเป็นอาชีพที่ตรงกับสาขาวิชา ที่เรียนมา เป็นอาชีพที่รายได้ดี มีค่าตอบแทนสูง เป็นอาชีพที่ท้าทายความสามารถ เป็นอาชีพ ที่ทำงานทำได้ง่ายเพราะเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เป็นอาชีพที่ใ้ทำงานตรงกับความสามารถ ความลำค้ำ มีเพียงส่วนน้อยที่ให้เหตุผลในค่านค่าเป็นอาชีพตามอย่างบิดามารดา เคยทำงานค่านนี้มาก่อน และเป็นอาชีพที่กำลังนิยม (ตารางที่ 14)

จากเหตุผลในการเลือกอาชีพดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า นิสิตนักศึกษามีการพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างเป็นจริง (Realistic) กล่าวคือในการ ตัดสินใจเลือกอาชีพนิสิตนักศึกษาได้คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงทั้งในค่านความรู้ ความสามารถ ส่วนตัวและภาวะตลาดแรงงานในปัจจุบัน ซึ่งทฤษฎีพัฒนาการทางค่านอาชีพของกินซ์เบิร์ก (Ginzberg , cited by Tolbert 1973 : 84) ได้กล่าวไว้ว่าบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุ 18 - 22 ปีหรือสูงสุด 24 ปี (สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ในการวิจัย ซึ่งมีอายุอยู่ในช่วง 20 - 26 ปีและส่วนใหญ่มีอายุ 22 ปี) จะอยู่ในระยะพิจารณาเลือกอาชีพอย่างเป็นจริง (Realistic Period) โดยมีการรวมชมระหว่างความปรารถนาของตนเองกับสภาพ ความเป็นจริงในโลกของงาน และเนื่องจากประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมใหม่ ทำให้แรงงานทางค่านวิทยาศาสตร์เริ่มเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน (ไทยรัฐ , หนังสือพิมพ์) ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นิสิตนักศึกษาต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงานทันทีหลังจากสำเร็จการ ศึกษาและต้องการประกอบอาชีพทางค่านวิทยาศาสตร์ในสายสาขาวิชาที่เรียนมา และผลการ วิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่านิสิตนักศึกษาคิดตามข้อมูลทางค่านอาชีพอยู่เสมอจึงทำให้ทราบถึงแนวโน้ม ความต้องการของตลาดแรงงาน การทราบความเคลื่อนไหวของตลาดแรงงานย่อมทำให้บุคคล มีการวางแผนทางการประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งจะส่งผลทำให้ โอกาสการใ้ทำงานทำมีมากขึ้น

นอกจากนี้นิสิตนักศึกษาได้ให้ความสำคัญกับเหตุผลที่ว่า เป็นอาชีพที่รายได้ดี มีค่าตอบแทนสูง อาจเป็นเพราะนิสิตศึกษากำลังก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้นและโลกของงานซึ่งเป็นช่วงที่เริ่มคิดถึงการดำเนินชีวิตอย่างอิสระ สิ่งหนึ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงความมีอิสระของตนเอง ก็คือการมีอาชีพและมีรายได้เป็นของตนเอง โดยไม่พึ่งพามิถามารดา ฉะนั้นจึงเป็นไปได้ว่านิสิตนักศึกษาต้องการประกอบอาชีพที่ให้ค่าตอบแทนสูง ในขณะที่เกี่ยวกับลักษณะงานอาชีพทางค่านิยมทางศาสนาส่วนใหญ่เป็นงานที่นำเอาความรู้ทางทฤษฎีไปประยุกต์ใช้เพื่อทดลอง ศึกษา ค้นคว้า ประกอบกับลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่มุ่งแสวงหาเอกลักษณ์แห่งตน มีความกระตือรือร้นและสนใจสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ต้องการอิสระทางความคิดและการแสดงออก (ทองเวียน อนุมัติกุล 2525 : 34) จึงทำให้พบว่านิสิตนักศึกษาต้องการประกอบอาชีพที่มีลักษณะเป็นงานที่ท้าทายความสามารถ

เมื่อเปรียบเทียบอาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบมากที่สุด คืออาชีพที่ต้องการประกอบในอันดับที่ 1 ตามสถานภาพส่วนตัว อันได้แก่เพศ อันดับการเลือกสอบเข้าและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว อันได้แก่รายได้ของครอบครัว การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดาและอาชีพของมารดา พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพส่วนตัวและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวต่างกันต้องการประกอบอาชีพที่ไม่แตกต่างกัน โดยนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ทางต้องการประกอบอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถที่เรียนมา ที่เป็นเช่นนี้เพราะนิสิตนักศึกษามีการพิจารณาคัดสินใจเลือกอาชีพอย่างเป็นจริง (Realistic) โดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง ความต้องการของตลาดแรงงาน ประกอบกับลักษณะงานอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการ เป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถที่ต้องได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมขั้นสูงระดับมหาวิทยาลัยหรือเทียบเท่า จากลักษณะงานดังกล่าวบุคคลที่ประกอบอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการจะได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถเชิงวิชาการ จึงทำให้นิสิตนักศึกษาต่างต้องการประกอบอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการ

2.2.2 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ทำและความรู้ความสามารถที่ต้องใช้ในอาชีพ

นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ทำและความรู้ ความสามารถที่ต้องใช้ในอาชีพที่ประกอบการประกอบอยู่ในระดับมาก ทั้งในอาชีพที่ประกอบการประกอบในอันดับที่ 1 , 2 และ 3 ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบส่วนใหญ่เป็นอาชีพทางค่านวิชาศสตร์ในสายสาขาวิชาที่เรียนมา นิสิตนักศึกษาย่อมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ทำและความรู้ ความสามารถที่ต้องใช้ในอาชีพเป็นอย่างดี

2.2.3 หน่วยงานที่ประกอบการประกอบและเหตุผลในการเลือก

ผลการวิจัย พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่หน่วยงานภาครัฐบาล ภาครัฐวิสาหกิจ บริษัทเอกชน ฯลฯ มีเพียงร้อยละ 11.85 ที่ต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัวหรืออาชีพอิสระซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อูมารัตน์ ชรรรมมิโกมินทร์ (2513 : 92) ที่ศึกษาการตัดสินใจเลือกอาชีพของนิสิตชั้นปีที่ 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไว้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2512 พบว่านิสิตส่วนใหญ่ต้องการทำงานในหน่วยงานหรือบริษัท มีเพียงร้อยละ 17.28 ที่ต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัว แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เรียนสูงยังคงนิยมทำงานในหน่วยงานที่มีเงินเดือนประจำ มีสวัสดิการและความมั่นคงมากกว่าการประกอบธุรกิจส่วนตัวหรืออาชีพอิสระที่เป็นการประกอบการด้วยตนเอง มีการเสี่ยงต่อการขาดทุนมากกว่าการทำงานในบริษัทเอกชนหรือรับราชการ (ศรีสง่า กรมสุตอ้างถึงโคยวินัย ฃรงคฤทธิ 2530 : 31)

แต่นิสิตนักศึกษาในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59.26) ต้องการทำงานในบริษัทเอกชน มีเพียงร้อยละ 9.63 ต้องการทำงานในหน่วยงานภาครัฐบาล แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของค่านิยมของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อการทำงานในหน่วยงานภาครัฐบาล โดยในสมัยเมื่อ 20 ปีที่แล้วผลการวิจัยของ อูมารัตน์ ชรรรมมิโกมินทร์ (2513 : 83) พบว่านิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเลือกที่จะรับราชการมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เป็นผลเนื่องมาจากการชลดการจ้างงานในภาครัฐบาลเหลือไม่เกินร้อยละ 2 ต่อปี (ประสาร มาลากุล ฃ อุษยาและคณะ 2530:56) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาต่อ

แรงงานของนิสิตนักศึกษาทำให้มีการแข่งขันกันสูงขึ้น โอกาสการไต่งานต่ำลง ประกอบกับปัจจุบันภาคเอกชนเป็นแหล่งที่ดูดซับบัณฑิตจากทุกสถาบันได้มากที่สุด โดยเฉพาะบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยจำกัดรับของรัฐ ก็ยังเห็นได้จากสภาพการทำงานของบัณฑิตจากรายงานภาวะการทำงานทำของบัณฑิตที่สำรวจโดยทบวงมหาวิทยาลัย ในช่วงปีการศึกษา 2517 ถึง 2526 พบว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยจำกัดรับของรัฐที่มีงานทำจะเข้าสู่ตลาดแรงงานภาคเอกชนมากกว่าภาคอื่น ๆ และมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้อัตราเงินเดือนในระบบราชการจะไม่สูงมากนักและมีแนวโน้มต่ำกว่าอัตราเงินเดือนของภาคเอกชน (อภิชัย พันธุเสน และคณะ 2530 : 82) และจากผลการวิจัยในครั้งนี้ได้พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่จะเลือกประกอบอาชีพที่รายได้ดี มีค่าตอบแทนสูง (ตารางที่ 14) ซึ่งในการเลือกอาชีพบุคคลจะเลือกงานที่เปิดโอกาสสนองความต้องการที่สำคัญของตนมากที่สุด (Ginzberg, cited by Tolbert 1970 : 40) จึงทำให้พบว่าในปัจจุบันนิสิตนักศึกษาต้องการทำงานในบริษัทเอกชนมากกว่าหน่วยงานภาครัฐบาล

สำหรับนิสิตนักศึกษาที่ต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัวหรืออาชีพอิสระนั้นให้เหตุผลว่าอิสระเป็นตัวเองตัวเอง มากที่สุดสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิรัช ชาญคัยวิทย์ (2514) ที่พบว่านักศึกษาเกริกวิทยาลัยที่ต้องการประกอบอาชีพอิสระเพราะความเป็นอิสระและรายได้ดี และผลการวิจัยของเฉลียว บุรีภักดิ์ (2527 : 186) ที่ศึกษาแนวโน้มการทำงานของคนไทยในส่วนของเยาวชนผู้ประกอบการอาชีพอิสระ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพอิสระด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นงานที่อิสระ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าดำนินิสิตนักศึกษาไม่สามารถเข้าทำงานในหน่วยงานที่ต้องการได้ นิสิตนักศึกษาร้อยละ 86.67 จะหางานทำในหน่วยงานอื่นก่อนแล้วจึงหาทางเข้าทำงานในหน่วยงานที่ต้องการภายหลังเมื่อมีโอกาส มีนิสิตนักศึกษาเพียงร้อยละ 3.70 ที่จะศึกษาต่อในระดับปริญญาโท จึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาต่อเป็นการลดการว่างงานของบัณฑิตทางหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามสัดส่วนของนิสิตนักศึกษาที่จะศึกษาต่อมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับสัดส่วนของนิสิตนักศึกษาที่จะหางานทำในหน่วยงานอื่นก่อนแล้วจึงหาทางเข้าทำงานในหน่วยงานที่ต้องการภายหลัง เมื่อมีโอกาส แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษามีความมุ่งหวังอย่างจริงจังที่จะประกอบอาชีพและสามารถปรับตัวให้เข้ากับภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันโดยพร้อมที่จะทำงานในหน่วยใดก็ได้ถ้ายังไม่สามารถได้เข้าทำงานในหน่วยงานที่ต้องการ ซึ่งจะทำให้โอกาสไต่งานต่ำมีมากขึ้นและเร็วขึ้น

2.2.4 สถานที่ที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบอาชีพ

นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.11) ต้องการทำงานในกรุงเทพมหานคร รองลงมาได้แก่ทำงานที่ไหนก็ได้ ต่างจังหวัด มีเพียงส่วนน้อยที่ต้องการทำงานในต่างประเทศ (ตารางที่ 19) สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิรัช ชาญควัยวิทย์ (2512) ที่พบว่านักศึกษาเกริกวิทยาลัยต้องการทำงานในกรุงเทพมหานคร มากที่สุดรองลงมาได้แก่ต่างจังหวัด ต่างประเทศ ตามลำดับ

การที่นิสิตนักศึกษาต้องการทำงานในกรุงเทพมหานครนั้นอาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในชั้นกลางซึ่งที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและนอกเขตกรุงเทพมหานครจากรายงานผลการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประจำปีการศึกษา 2527 และ 2529 พบว่าผู้ที่สอบคัดเลือกได้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร (ทบวงมหาวิทยาลัย 2530 : 13 , ม.ป.ป. : 10) จึงเป็นไปได้ว่าภายหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วนิสิตนักศึกษายังคงต้องการทำงานในภูมิลำเนาเดิมของตน และสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้นิสิตนักศึกษามุ่งที่จะทำงานในกรุงเทพมหานครก็เพราะความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศยังอยู่ในส่วนกลาง การกระจายความเจริญเติบโตไปยังส่วนภูมิภาคยังไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529 : 3)

เป็นที่น่าสังเกตว่าสัดส่วนของนิสิตนักศึกษาที่ไม่เลือกสถานที่ทำงานโดยพร้อมที่จะทำงานที่ไหนก็ได้มีมากถึงร้อยละ 37.04 ดังนั้นเมื่อนิสิตนักศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานย่อมมีโอกาสได้งานทำเร็วกว่านิสิตนักศึกษาที่เลือกสถานที่ทำงาน โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่ต้องการทำงานในกรุงเทพมหานครเพราะความต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงานในส่วนนี้มีมากซึ่งจะเป็นผลทำให้มีการแข่งขันสูงขึ้น โอกาสได้งานทำน้อยลง

2.2.5 การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษา

ผลการวิจัยพบว่านิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว มีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการไต่ลงทะเบียนเรียนในวิชาเอกหรือวิชาเฉพาะที่ส่งเสริมและเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพที่คาดหวังไว้อยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นการเตรียมตัวในด้านการศึกษาหาความรู้ ความสามารถที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่วนการเตรียมตัวในด้านการศึกษาหาความรู้ ความสามารถพิเศษนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและด้านการศึกษาหาความรู้ในการหางานทำนั้น นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีการเตรียมตัวอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 20) แสดงให้เห็นว่าในการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพนิสิตนักศึกษาไม่เพียงแต่ศึกษาหาความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านหรือสาขาอาชีพเท่านั้น นิสิตนักศึกษายังให้ความสำคัญและได้เตรียมตัวศึกษาหาความรู้ ความสามารถพิเศษอื่นตลอดจนความรู้ในการหางานทำอีกด้วย

จากปัญหาการว่างงานที่เกิดจากการผลิตบัณฑิตมากเกินไปความต้องการของตลาดแรงงาน อันเป็นผลทำให้ตลาดแรงงานเป็นตลาดแรงงานของนายจ้างกล่าวคือนายจ้างสามารถเลือกผู้สมัครงานได้ตามความต้องการ การเข้าสู่ตลาดแรงงานมีการแข่งขันกันสูงขึ้น (สำเนา ขจรศิลป์ 2529 : 15) และจากการสำรวจภาวะตลาดแรงงานระดับอุดมศึกษา จากประกาศรับสมัครงานทั่วไป ในปี 2529 พบว่าร้อยละ 62.44 ของตำแหน่งงานที่ประกาศรับสมัครได้ระบุคุณสมบัติพิเศษที่หน่วยงานต้องการเพิ่มเติมจากวุฒิการศึกษาเฉพาะตำแหน่ง (สุกัญญา สวัสดิ์เวทิน ม.ป.ป. : 11) ดังนั้นการเข้าสู่ตลาดแรงงานในปัจจุบันบุคคลที่มีการเตรียมพร้อมทั้งในด้านความรู้ ความสามารถเฉพาะสาขาอาชีพ ความรู้ ความสามารถพิเศษที่เป็นที่ต้องการของนายจ้าง ตลอดจนความรู้ในการหางานทำย่อมมีโอกาสได้งานทำมากกว่าบุคคลที่มีเพียงแต่ปริญญาบัตรเท่านั้น

เมื่อเปรียบเทียบการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษาจำแนกตามสถานภาพส่วนตัว อันได้แก่เพศ อันคัมภีการเลือกสอบเข้าและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว อันได้แก่รายได้ของครอบครัว การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดาและอาชีพของมารดา พบว่านิสิตนักศึกษานหญิงและนิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าในอันคัมภีกันจะทำงานหรือฝึกงานเพื่อหาประสบการณ์การทำงานในอาชีพที่คาดหวังไว้ซึ่งเป็นการเตรียมตัวด้านการศึกษาหาความรู้ ความสามารถพิเศษนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสูง

กว่านิสิตนักศึกษาชายและนิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าในอันดับท้ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอธิบายได้ว่า

ถึงแม้ว่าปัจจุบันหญิงจะมีโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมชาย แต่ในการรับบุคคลเข้าทำงาน ตลาดแรงงานยังคงต้องการแรงงานชายมากกว่าแรงงานหญิง ดังจะเห็นได้จากรายงานการสรุปและประเมินผลการสัมมนาเรื่องการพัฒนาการบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา (ทรวงมหาวิทยาลัย 2528 : 104) ใกล้เคียงถึงการจัดเข้าทำงานของบุคลากรในตลาดแรงงานภาคเอกชนซึ่งเป็นตลาดแรงงานที่สามารถรองรับแรงงานได้มากกว่าภาครัฐหลายเท่า ในเดือนกรกฎาคม 2528 ว่าภาคเอกชนที่ให้บริการจัดหางานของรัฐและประกาศหางานในหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 41.70 เป็นตำแหน่งงานที่รับเฉพาะชาย ร้อยละ 22.80 เป็นตำแหน่งงานที่รับเฉพาะหญิงและร้อยละ 35.80 เป็นตำแหน่งงานที่ไม่ระบุเพศ จึงเป็นแรงผลักดันให้นิสิตนักศึกษาหญิงพยายามหางานหรือฝึกงานเพื่อหาประสบการณ์การทำงานในอาชีพที่ต้องการประกอบ ซึ่งเป็นการสร้างเสริมคุณสมบัติพิเศษของตนเองเพิ่มเติมจากวุฒิการศึกษาที่ได้รับเพื่อประโยชน์ต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานนั่นเอง

จากการพิจารณารายชื่ออาชีพที่นิสิตนักศึกษาได้ฝึกงานหรือมีประสบการณ์การทำงาน พบว่าส่วนใหญ่เป็นการฝึกงานหรือการทำงานทางด้านวิทยาศาสตร์ ในสายสาขาวิชาที่เรียนมาซึ่งสอดคล้องกับลักษณะงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบและจากการศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอนของคณะวิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ พบว่าหลักสูตรแต่ละสาขาวิชาในแต่ละมหาวิทยาลัยบางหลักสูตรบังคับให้มีการฝึกงาน บางหลักสูตรไม่บังคับการฝึกงานแต่นิสิตนักศึกษาต้องการจะฝึกงานและสามารถหาแหล่งฝึกงานได้ ทางคณะหรือภาควิชาจะให้ความร่วมมือโดยออกหนังสือรับรองให้นิสิตนักศึกษาเพื่อนำตัวและขอความร่วมมือในการฝึกงาน เป็นการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้มีประสบการณ์การทำงานในงานหรืออาชีพที่ตนสนใจ ซึ่งความสนใจในอาชีพเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความพยายามมานะ บากบั่นในการเรียนและการประกอบอาชีพนั้น ๆ (วัชรวิ ทรัพย์มี 2525 : 28) จึงเป็นไปได้ว่านิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าในอันดับต้น ซึ่งได้แก่นิสิตนักศึกษาที่เข้าศึกษาโดยระบบโควตา ระบบโครงการต่าง ๆ และระบบการสอบคัดเลือกรวมโดยทรวงมหาวิทยาลัย ที่เลือกสอบในอันดับที่ 1 - 3 ซึ่งเลือกศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์เพราะความ

ทั้งใจและปรารถนาที่จะศึกษามากกว่าเหตุผลอื่น มีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพโดยการ
ทำงานหรือฝึกงานเพื่อหาประสบการณ์การทำงานในอาชีพที่คาดหวังซึ่งเป็นอาชีพทางด้านวิทยา
ศาสตร์ในสายสาขาวิชาที่เรียนมากกว่านิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าในอันดับท้ายที่เป็นนิสิต
นักศึกษาที่เข้าศึกษาโดยระบบการสอบคัดเลือกรวมโดยทบวงมหาวิทยาลัยที่เลือกสอบในอันดับ
ที่ 4 - 6 ซึ่งเลือกศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์เพราะป้องกันพลาดโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหา
วิทยาลัยมากกว่าการคำนึงถึงความสนใจหรือตั้งใจจริงที่จะศึกษาแล้วเรียนทางด้านวิทยาศาสตร์

2.3 ความต้องการทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะศึกษาต่อ
ภายหลังสำเร็จการศึกษา (จำนวน 42 คน)

จากผลการวิจัยพบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.33) ต้องการ
ศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางด้านวิทยาศาสตร์ในสายสาขาวิชาที่เรียนมา เช่น นิสิตนักศึกษา
สาขาวิชาเคมีต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาเคมีอินทรีย์ นิสิตนักศึกษาสาขาวิชาเคมีวิศวกรรม
ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาปิโตรเคมี นิสิตนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาการคอม-
พิวเตอร์และสถิติต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ ฯลฯ โดยนิสิตนักศึกษา
ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเป็นสาขาอาชีพที่ตนสนใจ ต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาเพื่อที่จบออกมาแล้ว
ทำงานได้เงินเดือนสูงขึ้น (ตารางที่ 22) แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษายังคงมีความสนใจใน
อาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์เพียงแต่ต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาเพื่อผลตอบแทนที่จะได้รับจากการ
ประกอบอาชีพในอนาคต ทั้งนี้เพราะปัจจุบันการพิจารณาอัตราเงินเดือนและการเลื่อนฐานะ
ตำแหน่งหรือโอกาสของความก้าวหน้าของแรงงานที่อยู่ในภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมยัง
ผูกพันกับวุฒิการศึกษา (อุทัย คุลยเกษม ม.ป.ป. : 26) จึงเป็นแรงผลักดันให้นิสิตนักศึกษา
ยังไม่ต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงานทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษาแต่ต้องการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป
นอกจากนี้นิสิตนักศึกษาได้ให้เหตุผลว่าเป็นสาขาอาชีพที่จบออกมาแล้วหางานทำได้ง่าย
สะท้อนให้เห็นว่านิสิตนักศึกษามีความมั่นใจในลู่วางการประกอบอาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์ใน
อนาคต ซึ่งจากรายงานการสัมมนาเรื่อง "การอุดมศึกษากับการพัฒนาประเทศ : การประเมิน
เชิงวิเคราะห์และการเสนอทิศทางการใหม่" ได้กล่าวถึงความต้องการแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีว่าความต้องการแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับสูง ได้แก่ ระดับ
ปริญญาโทและปริญญาเอก ยังเป็นที่ต้องการในหลายสาขา เช่น สาขาปิโตรเคมี ธรณีฟิสิกส์
คอมพิวเตอร์ วัสดุศาสตร์ เทคโนโลยีชีวภาพ ฯลฯ (ชิตารัตน์ บุญนุช 2528 : 261)

ส่วนนิสิตนักศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาอื่นที่ไม่ใช่ทางด้านวิทยาศาสตร์ในสายสาขาวิชาที่เรียนมา พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโททางด้านบริหารธุรกิจ ในปัจจุบันการเข้าสู่ตลาดแรงงานผู้ที่มีความรู้ทางด้านการบริหารงานนอกเหนือจากความรู้ ความสามารถเฉพาะสาขาอาชีพจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษและมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานมากกว่าผู้ที่มีแค่ความรู้ ความสามารถเฉพาะสาขาอาชีพเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นิสิตนักศึกษาวิทยาศาสตร์ต้องการศึกษาต่อทางด้านบริหารธุรกิจทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างคุณสมบัติพิเศษก่อนที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน

จากการวิเคราะห์การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีเป้าหมายทางอาชีพที่ชัดเจน นิสิตนักศึกษาไม่ว่าจะเลือกศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ด้วยเหตุผลใดก็ตาม แต่เมื่อได้ศึกษาแล้วเรียนจนสำเร็จ การศึกษาทางมีความต้องการที่จะประกอบอาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์ กล่าวคือนิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษาหรือนิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะศึกษาต่อล้วนแต่ต้องการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อทางด้านวิทยาศาสตร์ในสายสาขาวิชาที่เรียนมาที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะความผันแปรของตลาดแรงงาน ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมใหม่ทำให้แรงงานทางด้านวิทยาศาสตร์เริ่มเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน นิสิตนักศึกษาจึงมีความมุ่งหวังที่จะเข้าสู่อาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์ในสายสาขาวิชาที่เรียนมา

สำหรับนิสิตนักศึกษาที่ต้องการประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการมากที่สุด รองลงมาได้แก่อาชีพในหมวดอาชีพการค้าและหมวดอาชีพการบริหารและการจัดการ ตามลำดับในการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน นิสิตนักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปโดยนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่พร้อมที่จะประกอบอาชีพในหน่วยงานใดก็ได้ถ้ายังไม่ได้เข้าทำงานในหน่วยงานที่ต้องการ และมีนิสิตศึกษาร้อยละ 39.04 ที่ไม่เลือกสถานที่ทำงานไม่ว่าจะเป็นในกรุงเทพมหานคร ต่างจังหวัดหรือต่างประเทศพร้อมที่จะทำงานได้เช่นกัน และในการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพนิสิตศึกษานอกจากจะมีการเตรียมตัวในด้านการศึกษาหาความรู้ ความสามารถที่กำหนดไว้ในหลักสูตรซึ่งเป็นความรู้ ความสามารถเฉพาะ

อาชีพแล้ว นิสิตนักศึกษายังมีการเตรียมตัวในด้านการศึกษาหาความรู้ ความสามารถพิเศษ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและด้านการศึกษาหาความรู้ในการหางานทำอีกด้วย

นอกจากนี้พบว่าในการวางแผนเข้าสู่อาชีพ นิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพ ส่วนตัวและสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวต่างก็มีเป้าหมายทางอาชีพไม่แตกต่างกัน นิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษาที่มีสถานภาพ ส่วนตัวและสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของ ครอบครัวต่างกันต้องการประกอบอาชีพที่ไม่ แตกต่างกัน แต่นิสิตนักศึกษาที่มีสถานภาพส่วนตัว อันได้แก่เพศ และอันดับการเลือกสอบเข้า ต่างกันมีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการทำงานหรือฝึกงานเพื่อหาประสบการณ์ การทำงานในอาชีพที่คาดหวังไว้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ผลการวิจัยพบว่านิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 เกือบทุกสาขาวิชา ยกเว้น สาขาวิชาพันธุศาสตร์ มีความคิดที่สามารถนำความรู้ ความสามารถที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียน ในมหาวิทยาลัยไปประกอบอาชีพอิสระได้ (ตารางที่ 23) โดยอาชีพที่นิสิตนักศึกษาคิดว่าสามารถ ประกอบอาชีพอิสระได้นั้นเป็นอาชีพในหมวดอาชีพการค้า มากที่สุด รองลงมาได้แก่เป็นอาชีพใน หมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการ และหมวดอาชีพการรกรงกรรม ตามลำดับ (ตารางที่ 24)

เป็นที่น่าสังเกตว่าอาชีพในหมวดอาชีพวิชาชีพ วิชาการที่นิสิตนักศึกษาคิดว่าสามารถ ประกอบอาชีพอิสระได้นั้นนอกจากจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาอาชีพแล้ว มีนิสิตนักศึกษา ร้อยละ 14.58 ที่ระบุว่าเป็นครูสอนพิเศษ อาจเป็นเพราะว่าสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ อันได้แก่ คณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ ฯลฯ เป็นส่วนหนึ่งของวิชาหลักที่ใช้ในการสอบ คัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งในปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานครได้มีการ ตันตัวในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ทำให้ความต้องการครูสอนพิเศษในสาขา วิชาดังกล่าวเป็นที่ต้องการเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตนักศึกษาคิดว่าสามารถนำความรู้ ความสามารถที่ได้จากการ ศึกษาเล่าเรียนไปประกอบอาชีพอิสระได้ ส่วนใหญ่มีเงื่อนไขว่าต้องมีเงินทุนสูง ซึ่งจาก ผลการวิจัยของสัญญา จิตตานนท์ 2521 : 58) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษากับการประกอบอาชีพ อิสระ พบว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา จะประสบปัญหาเรื่องการขาด เงินทุนมากกว่าผู้ประกอบอาชีพอิสระระดับอื่น ๆ อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากอาชีพอิสระที่นิสิต นักศึกษาระบุไว้นั้น จะมีขนาดของการประกอบกิจการที่ต้องใช้เงินทุนมาก เช่น การตั้งโรงงาน อุตสาหกรรม การทำการค้าเกี่ยวกับการขายอุปกรณ์หรือเครื่องมือทางด้านวิทยาศาสตร์ อุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น และจากผลการวิจัยในครั้งนี้ได้พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีความคิด ว่าไม่สามารถนำความรู้ ความสามารถที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยไปประกอบ อาชีพอิสระได้ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าขาดเงินทุน เช่นกัน สำหรับสาเหตุรองลงมาได้แก่ความรู้ ไม่เพียงพอที่จะประกอบอาชีพอิสระได้ โดยนิสิตนักศึกษาระบุว่าเป็นความรู้ทางการตลาด และการบริหารการเงิน ขาดประสบการณ์ หลักสูตรการเรียนการสอนมุ่งผลิตคนเข้าสู่หน่วยงาน ตามลำดับ มีนิสิตนักศึกษาเพียงส่วนน้อยที่ให้เหตุผลว่าลักษณะเนื้อหาวิชาไม่เอื้ออำนวยต่อการ นำไปประกอบอาชีพอิสระและไม่มีแนวคิด (ตารางที่ 25) จะเห็นได้ว่าเหตุผลที่นิสิตนักศึกษา

ได้ให้ไว้สอดคล้องกับแนวคิดในนโยบายการส่งเสริมการประกอบอาชีพส่วนตัวของประเทศไทย ตามมติเห็นชอบของคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2528 ที่ให้มีการดำเนินการครบวงจรตั้งแต่การให้ความรู้ด้านวิชาชีพ การจัดการ การบัญชี การบริหารงาน การสนับสนุนด้านการเงินและการตลาด (คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2530 : 97)

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีคามารคาประกอบธุรกิจส่วนตัวหรืออาชีพอิสระ (ตารางที่ 5) จากสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว นิสิตนักศึกษาจึงเกิดความคุ้นเคยและมีความรู้ ความเข้าใจในการประกอบอาชีพอิสระ แต่เนื่องจากข้อจำกัดดังกล่าว ที่ทำให้นิสิตนักศึกษาที่มีความคิดว่าจะไม่สามารถประกอบอาชีพอิสระได้ ดังนั้นการที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาสามารถสร้างงานเองโดยการประกอบอาชีพอิสระ จำเป็นต้องให้ความรู้แก่นิสิตนักศึกษาเพิ่มเติมในด้านการบริหารและการจัดการ การตลาดและการสนับสนุนทางการเงิน ตลอดจนการสร้างเสริมประสบการณ์ให้นิสิตนักศึกษาเกิดการเรียนรู้ถึงกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการทำงานเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระและได้ฝึกค้นแนวทางในการสร้างงานใหม่ ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับการจัดโปรแกรมในมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

1.1 เพื่อประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษาทางด้านอาชีพ ทุกโปรแกรมการเรียนในมหาวิทยาลัยควรมีการฝึกงาน โดยทางคณะหรือภาควิชาควรจัดหาแหล่งฝึกงานให้ด้วย ตลอดจนตกลงร่วมมืออย่างจริงจังกับสถานที่ประกอบการที่นิสิตนักศึกษาออกไปฝึกงาน เพื่อให้มีการมอบหมายหน้าที่ให้นิสิตนักศึกษาได้ปฏิบัติงานอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้มีประสบการณ์การทำงานระหว่างที่ศึกษาอยู่ ซึ่งจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสค้นหาอาชีพที่สนองความต้องการและความพึงพอใจ เพื่อจะได้มีการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

1.2 ควรมีสำรวจสภาพการมีงานทำและการทำงานของบัณฑิตวิทยาศาสตร์ทุก ๆ ปี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยและต่อเนื่องสำหรับแนะแนวหรือเป็นแนวทางให้กับผู้ที่เข้ามาศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ ในการเลือกเรียนสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน และเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการตัดสินใจเลือกอาชีพและเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษาในรุ่นต่อไป อันจะเป็นการกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของอาชีพและจะได้มีการวางแผนทางการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพตั้งแต่นั้น ๆ ในระหว่างที่ศึกษาอยู่ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้นิสิตนักศึกษาต้องเสียเวลาหรือค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการเริ่มต้นเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพอีกครั้งหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว

1.3 ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่านิสิตศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษา ร้อยละ 85.19 จะหางานทำก่อนแล้วจึงหาทางศึกษาต่อภายหลัง เมื่อมีโอกาส แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษามีความใฝ่รู้ ขวนขวายที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอและในอนาคตความต้องการศึกษาต่อของผู้ที่ทำงานแล้วจะเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันทุกสถาบันการศึกษาพยายามจัดให้มีการเปิดสอนในระดับสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับบัณฑิตศึกษาคควรคำนึงถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วย โดยจัดในเวลาพิเศษเพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้ที่กำลังทำงานได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตามความต้องการ

2. สำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิเคราะห์การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค เพื่อจะได้อธิบายว่านิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคมีการวางแผนเข้าสู่อาชีพแตกต่างไปจากนิสิตนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยในส่วนกลางหรือไม่ อย่างไร นอกจากนี้ควรศึกษาด้วยว่านิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายทางอาชีพภายหลังสำเร็จการศึกษาต่างกัน มีความต้องการทางด้านอาชีพและการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2.2 ผู้ที่จะนำแบบสอบถามไปใช้ควรปรับปรุงตัวเลือกกระทง เช่น รายได้ของครอบครัว ควรแยกเป็นรายได้ของบิดา รายได้ของมารดา เพิ่มเติมเหตุผลในการเลือกอาชีพที่ต้องการประกอบควรมีตัวเลือกที่ว่าเป็นอาชีพที่เป็นประโยชน์ เป็นอาชีพที่มีเกียรติ เพื่อจะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการติดตามผลนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ว่าหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วนิสิตนักศึกษาได้เข้าสู่อาชีพหรือศึกษาต่อตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย